

La Societat Catalana de Filosofia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, es va restablir a Barcelona l'any 1980 i va reprendre progressivament les seves activitats. Per això, té ara la satisfacció de presentar aquest Anuari als estudiosos de la Filosofia i a tots aquells que són afeccionats a les qüestions filosòfiques, sigui per llur interès teòric propi, sigui per la seva integració al conjunt de la cultura catalana.

L'exemplar porta la indicació: Any II. El número I fou el que es publicà l'any 1923 amb la capçalera, Secció de Ciències de l'I.E.C.

De l'un a l'altre han passat seixanta cinc anys.

La llarga solució de continuïtat té explicacions òbvies. La inicial prohibició de la dictadura, fou seguida, més endavant, per la tragèdia de la Guerra Civil i les seves tristes conseqüències.

Sense llibertat de pensament i d'associació la nostra Societat no podia existir.

El capteniment dels poders públics vers la llengua catalana sostreïa a la nostra reflexió filosòfica la seva expressió natural, lligada radicalment al seu desplegament.

La precarietat de la vida intel·lectual en aquest mateix període, incitava els titulats superiors a cercar una momentània solució a llurs urgències econòmiques i socials i els usurpava el temps i la tranquil·litat indispensables pel pacífic intercanvi de punts de vista.

La peculiaritat d'un Anuari com el nostre: recollir anualment i fer conèixer les activitats especialitzades i concurrents dels membres d'un grup de pensadors, fou inviable en aquest llarg interval.

Havent canviat profundament el context social i polític del país, i amb

això, les condicions personals i col·lectives del pensament filosòfic, tenim el gust de reprendre les tasques iniciades anys enrera, i l'honor de publicar el número dos, que continua la línia començada fa tant de temps ja.

La publicació actual s'inscriu, en efecte, en una direcció que vol ser, a la vegada, de continuïtat i de novetat.

Continuïtat, si prenem com a punt de referència algunes notes assenyalades en la Introducció del primer número: el context geogràfic i històric del nostre país, l'herència de la filosofia grega, l'ànima llatina, la tradició de la nacionalitat catalana.

Però, com ja deia l'esmentada introducció, «la vida és canvi i renovació». Per la qual cosa, aquest Anuari s'ofereix, també, com una novetat respecte del seu precedent.

Els canvis es deuen, principalment, a modificacions sofertes en el nivell social i humà, d'una banda, i a alteracions metodològiques, de l'altra.

L'ensenyament universitari de la filosofia s'ha estès considerablement; el nombre de graduats superiors i les seves activitats docents han augmentat proporcionalment. La bibliografia filosòfica, especialment les obres traduïdes d'autors estrangers, també han crescut molt. La filosofia, malgrat ésser una dedicació minoritària, interessa a un nombre cada vegada major de pensadors.

En conseqüència, l'Anuari de la nostra societat, a més dels estudis monogràfics, propis dels membres singulars d'un grup d'especialistes, ha de contenir articles i informes que reflecteixin la tasca comuna, resultat de seminaris, reunions i congressos.

Els canvis metodològics han estat igualment notables. Entre els més importants figuren,

a) la major flexibilitat de les articulacions de les branques tradicionals de la filosofia;

b) el caràcter asistemàtic de les modernes obres filosòfiques originals;

c) la permeabilitat de la filosofia a les qüestions del llenguatge, des de la semiòtica a la filosofia de llenguatge propiament dita;

d) l'allunyament dels temes que tradicionalment eren tractats per la lògica i la psicologia respecte del nucli central de la filosofia, fins a constituir altres sectors autònoms del coneixement;

e) la importància, cada vegada més gran, de la Filosofia de la ciència;

f) l'amplificació de l'interès dels filòsofs vers les zones marginals de la consciència: suspicàcia respecte del sentit del text, introducció hermenèutica a qualsevol lectura directa del mateix, etc.

Per totes aquestes consideracions i per l'eficàcia mateixa del temps transcorregut, l'índex d'aquest número II de l'Anuari, i, previsiblement el dels altres que el puguin seguir, presentaran senyals inconfusibles de la distància a que es troben respecte de la data inaugural de 1923.

Caldria també, en presentar aquest Anuari, Any II, que ens referíssim a l'altra vessant complementària: el futur i els propòsits de la Societat Catalana de Filosofia.

Crec que els projectes de la Junta que tinc l'honor de presidir, no

contradiuen les notes de continuïtat i de novetat que he assenyalat suara; ben al contrari, els actes celebrats durant els darrers dos anys, inici i precedent d'una nova època, en són una prova ben palesa.

Hem portat a terme sessions de «Seminari obert», els participants del qual presentaren unes breus ponències sobre un tema comú, fixat per endavant: això permeté desenvolupar un diàleg ample i obert on es van comparar les diverses opinions i es van afinar les diferències, sense perdre, però, el rigor intel·lectual i la precisió tècnica indispensables en un col·loqui filosòfic.

D'aquesta manera, la Societat Catalana de Filosofia feia conèixer algunes notables investigacions acadèmiques per tal de promoure el futur desenvolupament d'estudis més continuats.

Els temes d'aquestes sessions de «Seminari obert» foren: «Filosofia de la Història» el curs 1985-86, i «Els redescobriments de Grècia» l'any següent, 1986-87. El primer es va cloure amb unes conferències dels professors Vitiello de la Universitat de Salerno, i Hogemann del Hegel-Archiv de Bochum.

Els propers anys, aquestes reunions es titularan «Recerca oberta» i seran més complexes: comprendran bàsicament recensions d'un text, anàlisi d'un tòpic filosòfic, determinació d'un terme, presentació d'una institució especialitzada, preferentment estrangera i un breu resum d'una tesi doctoral. Naturalment, aquest esquema no és immutable; ens proposem treure el millor resultat de la diversitat d'enfocaments i de perspectiva que impliquen cadascun d'aquests exercicis, i, per això, els adaptarem als ensenyaments que ens doni la pràctica.

Al llarg d'aquests mateixos dos cursos, la Societat ha celebrat Sessions Acadèmiques, propiament dites, que dedicarem, per aquest ordre, a qüestions d'Ètica i a la Historiografia recent del pensament català. Eminents companys nostres han presentat llurs obres últimament publicades, les quals, en la mateixa sessió, han estat objecte d'un lúcid comentari per part d'un altre consoci especialitzat en el mateix tema. Els comentaris —exemple de crítica constructiva— fan veure aspectes nous de l'obra que es dona a conèixer i orienten l'autor en mostrar-li directament l'ambient que s'ha produït entorn del seu text.

Ens proposem continuar aquestes reunions —per altra banda, pràctica generalitzada a tot arreu— perquè són el camí més directe per al coneixement mutu i justament al nivell on l'actitud total de la personalitat es manifesta i justifica en un discurs fonamentat.

Celebrarem també sessions commemoratives en record dels pensadors il·lustres, l'aniversari dels quals es presenti al llarg dels anys. Prou coneguts són els reculls valuosos que ha originat aquesta pràctica. Podríem dir que la contingència de l'encontre incita la revisió d'una relació que havia quedat descuidada, la qual cosa obliga a una presa de consciència de la posició intel·lectual pròpia, sovint molt profitosa.

En el conjunt orgànic d'una cultura, societats com la nostra deuen reivindicar, dintre del sector particular que fomenten, la doble orientació, cíclica i linial, del curs temporal històric per a constituir-se en guardianes de la tradició i, a la vegada, testimoni viu de les innovacions que només el temps fa possible.

Tenim, també, el projecte de celebrar unes Jornades sobre temes de Filosofia de les ciències. Voldriem que constituïssin un seguit d'actes diversos tots ells referits a aquest tema, enfocat, però, amb molta amplitud. Caldria plantejar qüestions fonamentals, en sentit literal, i sense moure'ns del camp de la filosofia. Hauríem de reflexionar sobre l'activitat científica i la seva inscripció en l'àmbit de l'Antropologia filosòfica; sobre la funció social de la ciència, sobre la manera de ser i la constitució dels objectes de la investigació científica, etc.

En una segona part, i com temes més determinats, reflexionar a l'entorn de les qüestions que desvetlla la ciència actual i que tenen conseqüències filosòfiques innegables, com passa amb les seves recerques de cosmologia, d'investigacions genètiques, d'intel·ligència artificial, etc.

En les dues parts, sobretot en la darrera, les sessions demanarien la intervenció dels científics.

Aquestes relacions ens serien molt útils, no només a nivell teòric, on la permeabilitat entre filosofia i ciència és ben acollida per la majoria, sinó a nivell humà i personal. Tot allò que porti a un enfortiment dels lligams entre els diversos protagonistes de la cultura catalana superior i a una major informació sobre llurs activitats sectorials, és absolutament positiu.

En síntesi: tenim ben present que una de les funcions de la Societat Catalana de Filosofia és el servir de pont entre els diversos centres acadèmics, i entre aquests i el públic culte, per tal de fer conèixer l'activitat filosòfica del país, tema poc apte de per si per atreure espontàniament els mitjans de comunicació.

Un dels nostres designis més immediats, i, ja en curs de realització, és el foment i promoció de l'Associació Catalana de Fenomenologia, nascuda en el sí de la Societat, i que celebrà unes primeres Jornades a l'Ateneu Barcelonès amb motiu del 50è aniversari de la mort de Husserl.

Per últim, crec que represento la voluntat de tots en donar la màxima importància a un objectiu que gairebé ens defineix i que només la seva pròpia funció central amb la responsabilitat que això comporta, no ens ha permès dur a terme, encara. En refereixo, és clar, a la realització del Diccionari català de terminologia filosòfica.

Des de les nocions de filosofia que es donen a l'ensenyament mitjà cal ja determinar i fixar l'amplitud i el sentit del lèxic filosòfic, tan propens a la confusió i vaguetat. I, a un nivell superior, és necessari justificar, històricament, les significacions proposades, adduint les recerques modernes d'etimologia i semàntica.

Tots tenim ben clar el profit que això representaria per la nostra filosofia catalana, com per la nostra cultura en general, i, per això, tots estem compromesos en aquesta tasca i ens proposem de respondre, aviat, al seu repte.

FRANCESC GOMA